

טיפול באמנויות: מחקר ויצירה במעשה הטיפולי

דימוי גוף ודימוי עצמי בציור ובשאלונים, אצל נשים שחלו בסרטן שד

מאת: : זיוה בראל-שושני, בוגרת תואר MA, בית הספר לטיפול באמצעות אמנויות, אוניברסיטת חיפה.

בהנחיית: פרופ' שולמית קרייטלר, החוג לסיעוד, אוניברסיטת חיפה.

סרטן השד הוא הסרטן הנפוץ ביותר אצל נשים בתרבות המערבית. עם זאת, ההתקדמות הרפואית והגילוי המוקדם הורידו את אחוזי התמותה באופן משמעותי. מכאן שיש להתייחס להשלכות הפסיכולוגיות על השורדות, בעקבות הטיפולים והפחד מהישנות המחלה.

מטרות המחקר הנוכחי: 1. לבחון ביטויים לדימוי עצמי ושינוי תפיסתי באוכלוסיה זו, בציור דמות עצמית. 2. לתקף כלי אבחוני-ציור דמות עצמית.

שיטה: 72 חולות סרטן שד (התבקשו: 1) לצייר דמות אנוש עצמית, פעמיים: 1. בהווה, 2. לפני המחלה. השוואה בין שני הציורים שימשה לבדיקת השינוי התפיסתי. 2) לשרטט מרחב אישי בשאלון (3 לענות על שאלון שביעות רצון מפרטי ותפקודי הגוף. ממצאים:

1. מדדי הציור הבחינו 1. בשינוי תפיסתי (שיער, קו מתאר גוף, עיניים); 2. בין נבדקות שקיבלו טיפולים שונים (שדיים, שיער, פה, וקו ראש).

2. נמצאו קשרים מובהקים עבור מדדי הציור, בין:

א. שאלון מרחב אישי לבין: שדיים, והפערים בין הציורים בסימני: פלג גוף תחתון, ופה. הקשרים מהווים הוכחות לתוקף מתכנס לתחושת: 1. חרדה וחוסר יציבות, המבוטא בפער בין הציורים בסימני פלג תחתון; 2. חרדה וקושי עם איבר השדיים/ תחושת הנשיות, המבוטא בהשמטת סימני שדיים.

ב. שאלון שביעות רצון מפרטי ותפקודי הגוף לבין: פלג גוף תחתון, פה, עיניים, וקו ראש סגור/מודגש.

ג. משתני הרקע: הקרנות לבין שדיים; גיל לבין שיער; תמיכה נפשית לבין שדיים, עיניים, והפער בסימני שיער. מסקנות:

תוצאות מחקר זה עשויות לתרום:

1. להכללת כלי האבחון ההשלכתי, ציור דמות אנוש, מכילי הניתן לפרשנות סובייקטיבית לכלי הניתן למדידה באופן אובייקטיבי.

2. לבניית כלי עזר חלקי לזיהוי מצוקות נפשיות, סגנונות התמודדות ורמות הסתגלות לאחר המחלה והטיפולים, לשם בניית תוכנית טיפול לשורדות סרטן שד.

מילות מפתח: : סרטן שד, ציור דמות עצמית, תפיסה עצמית, שביעות רצון מפרטי הגוף, מרחב אישי.

זיוה בראל-שושני, דוא"ל: zivabarel@gmail.com